

Nr 149.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående biträdande av ackord med avseende å lån från statens utlåningsfonder m. m.; given Stockholms slott den 15 februari 1929.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Nils Wohlin.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 15 februari 1929.

Närvarande:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, WOHLIN, BESKOW, LUNDVIK, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, LINDSKOG, BISSMARK, JOHANSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wohlin, anmäler, efter gemensam beredning med cheferna för social-, kommunikations-, ecklesiastik-, jordbruks- och handelsdepartementen, fråga om biträdande av ackord med avseende å lån från statens utlåningsfonder m. m. samt anför:

Uti en vid 1928 års riksdag inom andra kammaren av herr Röing väckt motion nr 160 hemställdes, att riksdagen ville vidtaga åtgärder för att statskontoret måtte bemyndigas att beträffande statens utlåningsfonder och manufakturförlagslånefonden erhålla befogenhet att, efter noggrann prövning av omständigheterna i varje särskilt fall, bevilja de gäldenärer, vilka avträtt sin egendom till borgenärers förnöjande, ackord eller eftergift å deras skuld så ock utom konkurs biträda överenskommelse mellan gäldenär och hans fordringsägare om betalning av gäld.

1928 års
riksdag.
Motion.

Till stöd för sitt yrkande anförde motionären följande:

»Under de senaste årens riksdagar har frågan om statens fondverksamhet ägnats alltmåra uppmärksamhet. Beträffande de under statskontorets förvaltning stående fonderna lærer det kunna ifrågasättas, huruvida icke de för fonderna utfärdade föreskrifterna äro föråldrade och alltför snäva för att fonderna skola kunna förvaltas på sätt som tillfredsställer tidens krav på affärs-mässighet och snabb behandling. Särskilt torde detta vara förhållandet beträffande rätten att antaga ackord.

Enligt § 42 mom. 1 i gällande reglemente för riksbankens styrelse och förvaltning äro fullmäktige i riksbanken berättigade att, efter noggrann prövning av omständigheterna i varje särskilt fall, bevilja de riksbankens gäldenärer, vilka avträtt sin egendom till borgenärers förnöjande, ackord eller eftergift å deras skuld så ock utom konkurs biträda överenskommelse mellan gäldenär och hans fordringsägare om betalning av gäld. Erfarenheter från 1907 års ekonomiska kris föranledde riksdagen överlämna denna rätt till riksbanksfullmäktige.

Beträffande de under statskontorets förvaltning stående utlåningsfonderna äger vare sig Kungl. Maj:t eller statskontoret liknande befogenhet, utan måste dylika frågor hänskjutas till riksdagens prövning. Allenast beträffande manufakturförlagslånefonden, där medlen icke hava samma karaktär som i utlåningsfonderna, har det ansetts tillkomma Kungl. Maj:t att pröva frågor om ackord.

Erfarenheten från det ekonomiska livet giver vid handen, att vid fall av obestånd hos en gäldenär ett strängt genomförande av konkursförfarande kan leda till förlust för fordringsägaren vida överstigande den, han skulle nödgats vidkännas i händelse av en frivillig uppgörelse med gäldenären. Att en dylik uppgörelse understundom även för gäldenären kan vara synnerligen förmånlig är uppenbart. Vad angår ovan angivna av statskontoret förvaltade fonder, torde i händelse av konkurs mången gång icke blott onödigt stor förlust tillskyndas vederbörande fond utan även ett företags fortsatta existens omöjliggöras till skada för ekonomiska intressen av betydelse för vårt lands näringsliv. Betydelsen av möjligheten för en gäldenär att genom riksdagens medverkan erhålla ackord förringas i hög grad av den med ett sådant förfarande förenade tidsutdräkten. Numera torde fordran å en omedelbar och affärsässig handläggning från statsverkets sida av frågor av hithörande slag få anses oeftergivlig.

Rätten att biträda uppgörelse om dylika frågor lærer för vinnande av ett för statsverket gynnsamt resultat böra överlämnas till det ämbetsverk, som handhar förvaltningen av fonderna. Detta synes så mycket mera nödvändigt, som underhandlingarna i dessa frågor ofta äro av synnerligen grannlaga och svår beskaffenhet och icke böra visa större offentlighet, än som oundgängligen är nödvändigt.

I detta sammanhang kan erinras därom, att statskontoret äger motsvarande befogenhet beträffande slutlig avveckling av folkhushållningskommissionens, statens industrikommissions och statens handelskommissions verksamhet.»

Utlåtanden.

Rörande ifrågavarande motion inhämtade riksdagens statsutskott i vederbörlig ordning yttranden från statskontoret, fullmäktige i riksgäldskontoret och fullmäktige i riksbanken.

Statskontoret anförde i sitt yttrande följande:

»Den av statskontoret, såsom förvaltare av statens utlåningsfonder samt manufakturförlagslånefonden, bedrivna lånerörelsen har blivit alltmer omfattande. Till belysande av den utveckling, denna rörelse numera erhållit, har statskontoret i nedanstående tablå, omfattande den senaste femårsperioden, för de olika fonderna sammanfört, i runda tal, *dels* summan av de lån, som vid utgången av räkenskapsåret utestått mot allenast av vederbörande låntagare — i samtliga fall hushållningssällskap — till ämbetsverket utfärdade skuldförbindelser, *dels ock* summan av sådana vid samma tidpunkt utestående lån, vilka utlämnats mot, förutom behöriga skuldförbindelser, av statskontoret prövade och godkända säkerheter:

	Statens utlåningsfonder		Manufakturförlagslånefonden	
	Lån mot skuld- förbindelser kr.	Lån mot skuld- förbindelser och säkerhet kr.	Lån mot skuld- förbindelser kr.	Lån mot skuld- förbindelser och säkerhet kr.
Den 30 juni 1923	99,814,000	72,997,000	—	2,811,000
» » » 1924	117,240,000	78,907,000	—	2,832,000
» » » 1925	132,850,000	85,389,000	—	3,247,000
» » » 1926	146,067,000	90,345,000	—	3,217,000
» » » 1927	158,339,000	95,821,000	—	3,375,000

Den förra gruppen lån, d. v. s. sådana mot enbart skuldförbindelser, utvisar alltså en ökning från år 1923 till år 1927 med omkring 58,000,000 kronor och den senare gruppen en ökning under samma tid med ungefär 23,000,000 kronor.

Det är givet, att utvidgningen av området för statens understödsverksamhet och den därigenom uppkommande ökningen i antalet lån måste medföra, att det oftare än förut kan komma att inträffa, att vederbörande låntagare brista i fullgörandet av sina för lånen ingångna förbindelser. I den mån denna underlåtenhet beror på iråkat obestånd, har statskontoret ytterst icke haft annan utväg än att genom ett konkursförfarande söka likvid för sin fordran. Denna utväg har också varit den enda, när det gällt att gent emot en insolvent borgensman bevaka kronans rätt.

Härvid har icke kunnat undvikas att stora förluster tillskyndats statsverket.

Av en inom statskontoret verkställd utredning framgår, att under åren 1923—1927 inträffat 42 konkurser för låntagare och 40 konkurser för löftesmän. Av de förra äro 31 och av de senare 27 numera avvecklade. Å lånen hava erhållits eller kunna förväntas inflyta belopp, angivna i nedanstående översikt, som jämväl utvisar de kapitalbelopp, som måste anses osäkra.

Torvlånefonden: bevakade kapitalbelopp 1,135,613: 75 kronor; utdelning 172,885: 50 kronor; osäkra 962,728: 25 kronor.

Manufakturförlagslånefonden: bevakade kapitalbelopp 265,000 kronor; utdelning 112,131: 21 kronor; osäkra 152,868: 79 kronor.

Kraftledningslånefonden: bevakade kapitalbelopp 320,000 kronor; utdelning 61,666: 67 kronor; osäkra 258,333: 33 kronor.

Vattenkraftslånefonden: bevakade kapitalbelopp 250,000 kronor; utdelning 250,000 kronor.

Rederilånefonden: bevakade kapitalbelopp 1,343,000 kronor; utdelning 1,343,000 kronor.

Odlingslånefonden: bevakade kapitalbelopp 550 kronor; utdelning 550 kronor.

Egnahemslånefonden: bevakade kapitalbelopp 55,000 kronor; utdelning 55,000 kronor.

Det torde emellertid i detta sammanhang böra framhållas, att från åren före 1923 å vissa av ovannämnda fonder — huvudsakligen manufakturförlagslånefonden och rederilånefonden — alltså förefinnas osäkra fordringar till betydande belopp.

Det lärers få anses klart, att i ett affärsförhållande många gånger en frivillig uppgörelse mellan gäldenären och hans fordringsägare är att föredraga framför ett konkursförfarande. För gäldenärens del ligga fördelarna av en dylik uppgörelse i öppen dag. Det torde vara tillräckligt att framhålla den omständigheten, att gäldenären, oaktat konkurs avslutats, icke är fri från sina borgenärer, vilka således genom förnyade konkursansökningar kunna kräva likvid för sina fordringar. Från borgenärens synpunkt har ett ackordsförfarande sin huvudsakligaste betydelse i de fall, då hans fordran i konkursen är oprioriterad. I flertalet konkurser torde tillgångarna uteslutande gå till gäldande av förmånsberättigade fordringar och de ofta mycket stora konkurskostnaderna. Även för en borgenär, som är innehavare av förmånsberättigad fordran, kan emellertid anledning föreligga att genom uppgörelse på frivillighetens väg söka undvika konkurs. Så torde kunna vara förhållandet med innehavare av inteckning, då panten på grund av inträffad värdeminskning kan antagas komma att vid försäljning inbringa belopp, avsevärt understigande fordringsbeloppet.

Ackordsuppgörelse i ett låneförhållande kan vara av olika slag. Därest för lånet lämnats realsäkerhet och låntagaren är på obestånd utan möjlighet att erbjuda annan säkerhet för lånet, kan det för långivaren vara fördelaktigt att vederbörande befrias från återbetalningsskyldighet mot inbetalning av visst belopp. Samma är förhållandet om säkerheten är borgen och annan likvärdig säkerhet icke kan erbjudas av låntagaren eller löftesmännen. I de fall åter, då löftesmännen jämte kontant inbetalning kunna ställa annan ehuru mindre god säkerhet för lånet, kan ställandet av dylik säkerhet göras till villkor för löftesmännens befriande från borgensansvaret. Härigenom erhålles möjlighet att alltså låta lånet kvarstå, något som kan visa sig vara av betydelse, då utsikter finnas, att låntagarens ställning i framtiden kan komma att förbättras.

Vad sålunda anförts torde äga tillämpning jämväl å statskontorets nu ifrågasvarande lånerörelse. De fordringar, vilka ovan angivits såsom osäkra, torde statskontoret bliva nödsakat att avskriva. Det är att antaga, att gäldenären beträffande ett stort antal av samma fordringar ägt intresse av att träffa underhandsuppgörelse med långivaren. Därest dylik uppgörelse kunnat genomföras, torde med all säkerhet statsverkets förlust hava blivit avsevärt mindre. Möjligheterna till genomförande av ett ackord äro emellertid — med undantag för manufakturförlagslånefonden — begränsade genom nödvändigheten att erhålla riksdagens medverkan till ackordet. På grund härav föreligger också under nuvarande förhållanden, enligt statskontorets förmenande, i de flesta fall hinder för en praktisk tillämpning av ackordsinstitutet å statskontorets ifrågasvarande lån, detta särskilt med hänsyn till den tidsutdräkt, som en dylik medverkan alltid måste åstadkomma.

De erfarenheter, statskontoret under handhavandet av ifrågasvarande lånerörelse sålunda vunnit, hava föranlett ämbetsverket att i underdånigt utlåtande den 24 november 1927 angående en av K. Andersson, Ljungby, m. fl. gjord ansökan om antagande av ackordserbjudande av borgensmännen för ett lån från kraftledningslånefonden hemställa, att Kungl. Maj:t måtte hos

riksdagen utverka bemyndigande för Sig att för framtiden utan riksdagens hörande pröva och avgöra uppkomna frågor om antagande av ackord. Liknande framställning har gjorts i ett av kommerskollegium, statskontoret, lantbruksstyrelsen och vattenfallsstyrelsen den 31 december 1927 avgivet underdånigt utlåtande angående de inom Näs härad av Värmlands län befintliga elektriska distributionsföreningarnas ekonomiska ställning.

I den av herr Röing väckta motionen föreslås nu, att ett dylikt bemyndigande skulle lämnas statskontoret. Det lär icke heller kunna förnekas, att det, såsom motionären framhållit, ligger närmast till, att det ämbetsverk, som handhar förvaltningen av fonderna, äger träffa uppgörelser av det slag, varom nu är fråga. Härigenom skulle också uppgörelserna snabbare kunna genomföras, något som, med hänsyn till gäldenärens möjlighet att begagna en vunnen tidsfrist till skada för fordringsägaren, måste tillmätas särskild betydelse.

De skäl, motionären i övrigt framfört för sitt förslag, synas statskontoret värda beaktande, och i det stora hela kan statskontoret ansluta sig till de synpunkter, som kommit till uttryck i motionen. Även om statskontoret till fullo inser, att det uppdrag, som enligt förslaget skulle komma att påvåla ämbetsverket, måste bli ganska krävande och kunna medföra svårigheter av olika slag, anser sig statskontoret för den skull, med hänsyn till de fördelar, som genom det ifrågasatta bemyndigandet för statskontoret borde, ej minst för lånefondernas vidkommande, vara att i många fall vinna, icke böra göra någon erinran mot bifall till motionen.»

Fullmäktige i riksgäldskontoret yttrade sig sålunda:

»I likhet med motionären finna fullmäktige lämpligt, att statskontoret erhåller bemyndigande att beträffande de av ämbetsverket förvaltade lånefonderna vid gäldenärs obestånd träffa vissa uppgörelser. Motionären har hemställt om åtgärder för statskontorets utrustande med enahanda befogenheter i berörda avseende som bankofullmäktige på sin tid erhållit och som återfinnas i § 42 mom. 1 i reglementet för riksbankens styrelse och förvaltning. Då emellertid den utlåningsrörelse, som bedrives av riksbanken och statskontoret, givetvis är mycket olikartad och det vid sådant förhållande ej kan anses utan vidare klart, att samma bestämmelser i förevarande avseende äro lämpliga för statskontoret, hålla fullmäktige före, att en utredning av frågan bör komma till stånd. Därvid synes böra tagas under överbäggande, huruvida ej den ifrågasatta befogenheten för statskontoret bör på ett eller annat sätt begränsas, exempelvis så att det skulle åligga statskontoret att, då det gällde mycket stora belopp eller frågor av tvivelaktig art, underställa ärendet Kungl. Maj:t, som hade att antingen avgöra frågan eller hänskjuta densamma till riksdagens prövning.

Då i viss mån samma skäl som beträffande statskontoret kunna anföras för att lämna fullmäktige i riksgäldskontoret bemyndigande att träffa vissa uppgörelser i fråga om de av riksgäldskontoret förvaltade lånefonderna, hava fullmäktige för avsikt att framdeles beträffande sistnämnda lånefonder hos riksdagen göra framställning om erhållande av samma befogenhet, som kan komma att tillerkännas statskontoret.»

Fullmäktige i riksbanken anförde följande:

»Före år 1862 skulle enligt gällande bestämmelser alla frågor om antagande av ackord eller beviljande av eftergifter underställas nästblivande bankoutskott för avgörande i den ordning instruktionen för detta utskott stadgade.

Men med anledning av den då antagna konkurslagen ansågs nödigt inrymma åt riksbanken rätt att efter noggrann prövning av omständigheterna i varje särskilt fall bevilja de riksbankens gäldenärer ackord, vilka avträtt sin egendom till konkurs. Däremot skulle, som dittills, frågor om eftergift i övrigt av fordringar underställas bankoutskottet.

Sedermera har 1909 års riksdag i anledning av en då väckt motion beslutit sådan ändring av gällande bestämmelser, att fullmäktige äga att jämväl utom konkurs biträda överenskommelse mellan gäldenär och hans fordringsägare om betalning av gäld.

Enligt vad erfarenheten givit vid handen, har någon olägenhet av den fullmäktige sålunda medgivna rättigheten icke förekommit. Fastmera har dess begagnande utan tvivel i många fall visat sig vara till fördel. Fullmäktige äro fördenskull av den uppfattning, att det ur allmänt ekonomiska och praktiska synpunkter måste vara önskvärt, att mera smidiga och lämpliga former tillskapas, varigenom myndigheter, som omhänderhava förvaltningen av statens utlåningsfonder, beredas tillfälle att, där omständigheterna därtill föranleda, vid gäldenärs obestånd träffa uppgörelse under hand.»

Riksdagens
skrivelse.

Sedan statsutskottet avgivit utlåtande, nr 75, i ärendet, anförde riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 18 april 1928, nr 127, följande:

Summan av utestående lån från de av statskontoret förvaltade lånefonderna hade vid 1927 års utgång utgjort över 250,000,000 kronor, därav cirka 150,000,000 kronor till hushållningssällskap och 100,000,000 kronor till andra låntagare. Att i en lånerörelse av sådan omfattning förluster på grund av gäldenärs obestånd tid efter annan kunde inträffa syntes få anses förklarligt; i all synnerhet för närvarande syntes detta vara oundvikligt med hänsyn till efterkrigsårens häftiga ekonomiska omkastningar. Riksdagens uppmärksamhet hade redan tidigare fästs på detta förhållande, och av 1926 års riksdag hade utredning begärts rörande storleken av förlusterna å statens utlåningsfonder. I detta avseende hade statskontoret nu meddelat vissa uppgifter rörande inträffade konkurser m. m. under åren 1923—1927, varvid emellertid jämväl upplysts, att från åren före 1923 å vissa av ovannämnda fonder alltjämt förefunnes osäkra fordringar till betydande belopp.

Som synnerligen önskvärt måste enligt riksdagens mening framstå, att en i möjligaste mån affärsmässig reglering och avveckling av statskontorets osäkra låneengagemang kunde åstadkommas. Ett väsentligt hinder härför hade visat sig vara, att en underhandsuppgörelse i dylika fall icke utan en mycket stor omgång läte sig genomföra. Det normala förfaringssättet för hithörande låneärendens avveckling hade därför blivit vederbörande huvudgäldenärs samt borgesmäns försättande i konkurs samt en tvängsrealisation av det lämnade lånehypoteket.

Såsom statskontoret närmare utvecklat, vore tvivelsutan i många fall en frivillig uppgörelse att föredraga och detta såväl med hänsyn till vederbörande fordringsägares, enkannerligen statskontorets, som gäldenärens och borgesmännens intressen. Det syntes vara av vikt, att de för statskontoret i detta avseende gällande normerna gjordes mera tidsenliga och bragtes till närmare överensstämmelse med det förfaringssätt, som eljest tillämpades

såväl i allmänna affärlivet som ock beträffande vissa statens affärgrenar, exempelvis statens vattenfallsverk och riksbanken.

Innan några närmare bestämmelser utfärdades syntes dock, såsom riksgäldsfullmäktige framhållit, en närmare utredning tarvas, därvid jämväl borde övervägas, huruvida ej den ifrågasatta befogenheten för statskontoret lämpligen borde på ett eller annat sätt begränsas, exempelvis så, att i fall, då uppkommande förlust kunde väntas stiga till större belopp, ärendet underställdes Kungl. Maj:t, som skulle hava att antingen avgöra frågan eller ock, då så påfordrades, hänskjuta ärendet till riksdagens prövning. Likaledes borde vid nämnda undersökning tagas i betraktande, huruvida inom andra statens förvaltningsområden erfordrades liknande reglerande bestämmelser. Jämväl i detta avseende finge riksdagen åberopa vad riksgäldsfullmäktige anförde.

Under åberopande av vad sålunda anförts anhöll riksdagen i nämnda skrivelse om utredning rörande mera tidsenliga grunder för reglering av statens fordringsanspråk vid gäldenärs eller borgesmans inträffade obestånd.

Kungl. Maj:t anbefallde härefter den 13 september 1928 statskontoret att verkställa den av riksdagen begärda utredningen samt att före den 1 december 1928 till Kungl. Maj:t inkomma med de förslag, till vilka utredningen kunde giva anledning.

Utredning.

Statskontoret har i skrivelse den 27 november 1928 framlagt utredning och förslag i ämnet. Därvid har statskontoret efter omnämnande i huvudsak av vad som i ärendet förekom vid 1928 års riksdag yttrat följande:

Såsom av den lämnade redogörelsen för ifrågavarande ärende framginge, avsåge de bestämmelser, som ifrågasatts skola meddelas för statskontoret och eventuellt andra statens förvaltningsorgan, att reglera förhållanden, förknippade med en lånerörelse av den art, som inom statskontoret bedreves genom statens utlåningsfonder och manufakturförlagslånefonden. Då inom övriga statens förvaltningsområden en lånerörelse av liknande slag icke, så vitt statskontoret kunnat finna, syntes bedrivas av andra myndigheter än kommerskollegium och pensionsstyrelsen samt i viss mån av länsstyrelserna i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, hade statskontoret icke ansett sig behöva införskaffa yttranden i förevarande avseende från andra statliga förvaltningsorgan än de nu nämnda. Fullmäktige i riksgäldskontoret hade i sin skrivelse till riksdagens vederbörande utskott förklarat sin avsikt vara att framdeles beträffande de av riksgäldskontoret förvaltade lånefonderna hos riksdagen göra framställning om erhållande av samma befogenhet, som kunde komma att tillerkännas statskontoret.

Vad först beträffade statskontoret, hade ämbetsverket i sitt yttrande med anledning av den inom riksdagen i ärendet väckta motionen framhållit de skäl, som föranlett statskontoret att ansluta sig till de synpunkter, som kommit till uttryck i motionen; och några omständigheter, som kunde verka rubbning i denna statskontorets uppfattning, hade därefter icke förekommit.

Beträffande den av riksdagen ifrågasatta begränsningen av den befogenhet, som genom ett bifall till motionen skulle komma att i förevarande avseende lämnas statskontoret, ville statskontoret framhålla, att, oavsett att det syntes få anses tämligen vanskligt att avgöra vad som borde förstås med sådant »större» belopp, i fråga varom ett ackordsanbud eventuellt borde underställas Kungl. Maj:ts prövning, en dylik begränsning knappast kunde anses ändamålsenlig, utan fastmera vore ägnad att motverka lösandet på ett fullt tillfredsställande sätt av ifrågavarande spörsmål. Förefintligheten av en viss gräns för statskontorets handlingsfrihet i förevarande avseende kunde lätteligen komma att hindra underhandsuppgörelse just i sådana fall, där en sådan uppgörelse skulle vara för statsverket särskilt fördelaktig; och i den mån frågan om ackord eller eftergift hade avseende å belopp, som endast obetydligt skulle överstiga den fastställda gränsen, bleve denna olägenhet särskilt bjärt framträdande. Fullmäktige i riksgäldskontoret hade vidare i sitt över motionen avgivna yttrande förklarat sig anse, att det jämväl borde åligga statskontoret att underställa Kungl. Maj:t »frågor av tvivelaktig art». Enligt statskontorets erfarenhet vore emellertid de allra flesta ärenden, beträffande vilka åtgärder av förevarande slag kunde ifrågasättas, icke så objektivt självklara, att varje grad av tvekan måste anses utesluten. Om statskontoret, efter noggrann prövning av omständigheterna, funne övertvägande skäl tala för antagandet av ett ackordsanbud, syntes det knappast befrämja det avsedda syftemålet, om ämbetsverket, för att ej löpa risken att frågan kunde anses vara »av tvivelaktig art», skulle känna sig nödsakat att genom ett underställningsförfarande giva ärendet en ur saklig synpunkt ofördelaktig offentlighet. Genom en bestämmelse av föreslaget innehåll skulle för den skull, enligt statskontorets förmenande, hela syftet med åtgärden kunna äventyras.

De utav statskontoret från andra statliga förvaltningsorgan införskaffade yttrandena, vilka torde få återgivas i bilaga till statsrådsprotokollet, hava givit ämbetsverket anledning till följande uttalanden:

»Kommerskollegium, som ombesörjer utlåningen från fonden för befrämjande av hantverk och därmed jämförlig mindre industri, har framhållit, att hittills icke förekommit något fall, då möjlighet till sådan uppgörelse, varom nu är fråga, skulle bättre hava tillgodosett statsverkets fordringsägareintressen, men att sådana förhållanden framdeles torde kunna uppstå, där en dylik uppgörelse kunde vara till fördel.

Beträffande pensionsförsäkringsfondens medel har statskontoret, med hänsyn till det slag av lånerörelse utredningen avser, ansett, att endast den del av fondmedlen, som redovisas i lån till vissa företag, ägnade att i pensionsförsäkringens intresse befordra folkhälsan, i förevarande avseende kan komma i betraktande. Fullmäktige för pensionsfonden hava emellertid hemställt, att de bestämmelser, som kunde komma att meddelas, måtte, i vad på pensionsförsäkringsfonden ankomme, erhålla en mera generell avfattning, varigenom fullmäktige skulle erhålla rättighet att medgiva ackord eller eftergift, utom i den utsträckning statskontoret avsett, jämväl beträffande sådan utlåning, som avses i § 4 mom. 1 punkterna 4), 5) och 6) av reglementet

angående förvaltningen av pensionsförsäkringsfonden den 17 juni 1916. Fullmäktiges förslag avser alltså befogenhet att träffa ackordsavtal även där lånetransaktionen utgjort vanlig kapitalplacering i förräntningssyfte. En så vidsträckt tillämpning av det ifrågasatta förfarandet torde emellertid varken i motionen eller i riksdagens skrivelse vara avsedd och lär icke böra i detta sammanhang upptagas till bedömande.

I de av länsstyrelserna avgivna yttrandena har framhållits lämpligheten av att rätt att bevilja ackord eller eftergift lämnas dem, länsstyrelsen i Jämtlands län beträffande jämtländska lappväsendets fond, länsstyrelsen i Västerbottens län ifråga om Västerbottens lappfond och lånefonden för inköp av renar samt länsstyrelsen i Norrbottens län vad angår Västerbottens och Norrbottens nybygges- och bostadsförbättringslånefond, Norrbottens lappfond ävensom lånefonden för inköp av renar.

De skäl, som framhållits för lämpligheten av att i fråga om den av statskontoret genom statens utlåningsfonder och manufakturförlagslånefonden bedrivna lånerörelsen lämna statskontoret rätt att bevilja ackord eller eftergift, torde kunna anföras för att jämväl de myndigheter, vilkas uttalanden i ämnet inhämtats, erhålla samma befogenhet beträffande den lånerörelse av motsvarande slag, som handhaves av dem, nämligen kommerskollegium beträffande hantverkslånefonden, fullmäktige för pensionsförsäkringsfonden, vad beträffar den del av fondens medel, som redovisas i lån till vissa företag, ägnade att i pensionsförsäkringens intresse befordra folkhälsan, länsstyrelsen i Jämtlands län beträffande jämtländska lappväsendets fond, länsstyrelsen i Västerbottens län beträffande Västerbottens lappfond och lånefonden för inköp av renar samt länsstyrelsen i Norrbottens län beträffande Västerbottens och Norrbottens nybygges- och bostadsförbättringslånefond, Norrbottens lappfond ävensom lånefonden för inköp av renar.»

Statskontoret har, på grund härav och då det icke kunde anses uteslutet, att även för andra myndigheter än de av statskontoret särskilt nämnda behov kunde uppstå av förevarande befogenhet i fråga om en lånerörelse av liknande slag, hemställt, att Kungl. Maj:t måtte i proposition föreslå riksdagen att lämna bemyndigande för Kungl. Maj:t att medgiva rätt för dels statskontoret, i egenskap av förvaltare av de under detta ämbetsverk stående utlåningsfonder och manufakturförlagslånefonden, dels ock de statsverket tillhörande myndigheter, vilka bedriva en lånerörelse av liknande slag, att vid handhavandet av denna lånerörelse, efter noggrann prövning av omständigheterna i varje särskilt fall, bevilja de gäldenärer, vilka avträtt sin egendom till borgenärers förnöjande, ackord eller eftergift å deras skuld så ock utom konkurs träffa överenskommelse med gäldenär om eftergift vid betalning av gäld.

Den lånerörelse, som bedrivs från statens utlåningsfonder, har efter hand erhållit en högst betydande omfattning. Flertalet av dessa utlåningsfonder förvaltas av statskontoret. Givet är att, även med en noggrann prövning vid lånens utlämnande, förluster i en dylik lånerörelse icke kunna helt undvikas. Om en låntagares underlåtenhet att fullgöra sin förbindelse beror på iråkat obestånd, finnes för närvarande, då riksdagens godkännande erfordras för genomförandet av en ackordsuppgörelse, praktiskt taget ingen annan möjlig-

*Departements-
chefen.*

het än att genom ett konkursförfarande söka likvid för fordringen, ehuru uppenbarligen en reglering under hand mellan staten samt gäldenären och hans övriga fordringsägare många gånger skulle kunna ligga i samtliga parterers intresse.

I sin förevarande skrivelse har riksdagen framhållit såsom synnerligen önskvärdt, att en i möjligaste mån affärsmässig reglering och avveckling av osäkra låneengagemang kan åstadkommas. Det har därför synts riksdagen vara av vikt, att de för statskontoret i detta avseende gällande normerna göras mera tidsenliga och bringas till närmare överensstämmelse med det förfaringsätt, som eljest tillämpas såväl i allmänna affärslivet som ock beträffande vissa statens affärgrenar, exempelvis statens vattenfallsverk och riksbanken. Enligt riksdagens mening borde dock övervägas, huruvida ej den ifrågasatta befogenheten för statskontoret lämpligen bör på ett eller annat sätt begränsas, exempelvis så, att i fall, då uppkommande förlust kan väntas stiga till större belopp, ärendet underställes Kungl. Maj:t, som skulle hava att antingen avgöra frågan eller, då så påfordras, hänskjuta densamma till riksdagens prövning. I anslutning till ett yttrande av riksgäldsfullmäktige har riksdagen tillika ifrågasatt, om icke inom andra statens förvaltningsområden liknande reglerande bestämmelser erfordras.

I sitt över riksdagens skrivelse avgivna utlåtande har statskontoret anfört, att — bortsett från de av riksgäldskontoret förvaltade lånefonderna — inom statens övriga förvaltningsområden en lånerörelse av liknande slag som den, vilken genom statskontoret bedrives från statens utlåningsfonder och manufakturförlagslånefonden, icke synes ombesörjas av andra myndigheter än kommerskollegium och pensionsstyrelsen samt i viss mån av länsstyrelserna i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län. Vad angår den verksamhet på området, som statskontoret självt utövar, har ämbetsverket i huvudsak anslutit sig till de synpunkter, som innehållas i riksdagens skrivelse, därvid statskontoret dock uttalat betänkligheter mot de begränsningar i ämbetsverkets tilltänkta befogenhet att bevilja ackord, som ifrågasatts. Tillika har statskontoret förordat, att samma rätt att medgiva ackord eller eftergift, som komme att lämnas statskontoret, jämväl måtte tillerkännas nyssnämnda myndigheter beträffande den lånerörelse av motsvarande slag, som handhaves av dem, nämligen kommerskollegium i avseende å hantverkslånefonden, fullmäktige för förvaltningen av pensionsförsäkringsfonden, dock endast i vad angår den del av fondens medel, som redovisas i lån till vissa företag, ägnade att i pensionsförsäkringens intresse befordra folkhälsan, länsstyrelsen i Jämtlands län beträffande jämtländska lappväsendets fond, länsstyrelsen i Västerbottens län beträffande Västerbottens lappfond och lånefonden för inköp av renar samt länsstyrelsen i Norrbottens län beträffande Västerbottens och Norrbottens nybygges- och bostadsförbättringslånefond, Norrbottens lappfond ävensom lånefonden för inköp av renar. Då det icke kunde anses uteslutet, att även för andra myndigheter än de nu nämnda behov kunde uppstå av förevarande befogenhet, har statskontoret slutligen ifrågasatt, att

sagda befogenhet måtte utverkas jämväl i fråga om annan lånerörelse av liknande slag.

Vad i ärendet förekommit synes mig bestyrka behovet av mer tidsenliga och smidiga former för träffande av ackordsuppgörelse i statens utlåningsrörelse. Jag ansluter mig sålunda till uppfattningen, att fråga härom i regel ej skall behöva underställas riksdagen. Uppenbart är, att den största förenklingen i handläggningen av förevarande ärenden skulle vinnas, om befogenhet att medgiva ackord tillerkändes vederbörande myndighet. Med hänsyn till de betydelsefulla fiskaliska intressen, som äro knutna till statens utlåningsrörelse, synes man likväl för närvarande, innan fastare regler för förfarandet hunnit utbildas, böra stanna vid att i allmänhet lägga avgörandet hos Kungl. Maj:t. Även med denna begränsning synes mig det av riksdagen avsedda syftet i huvudsak vinnas, vartill kommer, att därigenom tillfälle beredes att i särskilda fall taga under övervägande att hänskjuta frågan till riksdagens prövning. Givetvis förutsätter jag, att utredningen och förhandlingarna med parterna skola ankomma på vederbörande myndighet. För vinnande av enhetlighet i tillämpningen torde frågor av denna art av det departement, till vilket ärendet hör, böra beredas gemensamt med finansdepartementet.

Även om sålunda enligt den mening, varåt jag givit uttryck, avgörandet i allmänhet bör vara Kungl. Maj:t förbehållet, synes hinder ej böra möta att, om så prövas lämpligt, beträffande vissa lånefonder eller i särskilda fall överlämna beslutanderätten åt underordnad myndighet. Det bemyndigande, som i förevarande ämne bör utverkas av riksdagen, torde följaktligen böra så avfattas, att denna möjlighet hålles öppen.

Vad angår den utlåningsrörelse, som det ifrågavarande bemyndigandet bör avse, lär, i anslutning till statskontorets uppfattning, böra i första hand däri inbegripas statens under statskontorets förvaltning stående utlåningsfonder, till vilka även höra följande i statskontorets skrivelse omförmälda ånefonder, nämligen hantverkslånefonden, lånefonden för inköp av renar samt Västerbottens och Norrbottens nybygges- och bostadsförbättringslånefond. Tillika torde bemyndigandet böra omfatta de av statskontoret jämväl särskilt omnämnda lappfonderna, jämtländska lappväsendets fond, Västerbottens lappfond och Norrbottens lappfond, ävensom pensionsförsäkringsfonden, dock endast i vad angår den del av fondens medel, som redovisas i lån till vissa företag, ägnade att i pensionsförsäkringens intresse befordra folkhälsan, d. v. s. lån som utlämnats för ändamål, som avses i § 4 mom. 1 punkt 8 i fondreglementet. Anledning att utsträcka bemyndigandet till annan lånerörelse än nu nämnts synes mig ej föreligga. Vad angår manufakturförlagslånefonden lär Kungl. Maj:t med avseende därå redan äga den befogenhet, varom fråga är.

I detta sammanhang tillåter jag mig omnämna, att statskontoret i ett den 17 december 1927 avgivet utlåtande rörande ackord med avseende å en domänverkets fordran för virkesförsäljning ifrågasatt, att framställning borde göras till riksdagen om medgivande, att styrelserna för affärsverken

och — vad statens reproduktionsanstalt beträffar — lantmäteristyrelsen må utöver vad för närvarande gäller under vissa villkor äga eftergiva fordringsanspråk, härledande sig från den respektive styrelse anförtrödda affärsrörelsen. Till denna fråga, som torde gå utöver vad riksdagen i sin förevarande skrivelse avsett, är jag icke beredd att i detta sammanhang taga ståndpunkt.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att bemyndiga Kungl. Maj:t att beträffande lån, som lämnats från statens under statskontorets förvaltning stående utlåningsfonder eller från någondera av jämtländska lappväsendets fond, Västerbottens lappfond eller Norrbottens lappfond eller från pensionsförsäkringsfonden i vad angår lån, som lämnats för ändamål, som avses i § 4 mom. 1 punkt 8 av reglementet angående förvaltningen av nämnda fond, efter prövning av omständigheterna i varje föreliggande fall biträda ackord i eller utom gäldenärs eller löftesmans konkurs ävensom eljest vid gäldenärs eller löftesmans obestånd helt eller delvis eftergiva långgivarens rätt, med befogenhet för Kungl. Maj:t att beträffande viss lånefond eller i särskilda fall uppdraga åt underordnad myndighet att besluta i sådan fråga.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
Gustaf Psilander.

*Bilaga.***Kungl. Maj:ts och Rikets Kom-
merskollegium.**

Stockholm den 19 november 1928.

Till kungl. statskontoret.

I skrivelse den 5 november 1928 har kungl. statskontoret anhållit om yttrande, huruvida, vad beträffade fonden för befrämjande av hantverk och därmed jämförlig mindre industri, från vilken lån utlämnas av kungl. kommerskollegium, behov av rättighet för kollegium att bevilja ackord eller eftergift kunde anses föreligga.

Sedan kollegium med år 1917 från Sveriges hantverksorganisation övertog utdelningen av hantverkslån, ha utlämnats 290 lån om sammanlagt 760,890 kronor.

Under sagda tidrymd ha innehavare av 16 dylika lån försatts i konkurs. Emellertid hava samtliga lån utom tre till fullo guldits. Å de återstående tre lånen utestå, förutom ränta, 6,263 kronor, varav dock omkring hälften möjligen kan beräknas bli inbetald. Medräknas ytterligare ett lån, å vilket en mindre förlust, dock högst 1,366 kronor jämte ränta, kan komma att uppstå, skulle, såvitt nu kan bedömas, i sämsta fall sammanlagda förlusten å de av kollegium hittills utlämnade lånen uppgå till 7,629 kronor jämte ränta.

Även om statsverkets fordringsägareintressen i nyssnämnda fall knappast skulle kunnat bli bättre tillgodosedda genom uppgörelse, varom nu är fråga, torde dock sådana förhållanden framdeles kunna uppstå, då en dylik uppgörelse kan vara till fördel. I allt fall synes det kollegium lämpligt, att, därest statskontoret tillerkännes rättighet att beträffande lån från det stora flertalet av statens lånefonder bevilja ackord och eftergift, samma rättighet jämväl tillerkännes kollegium ifråga om lån från fonden för befrämjande av hantverk och därmed jämförlig mindre industri. Ett dylikt bemyndigande synes så mycket mer befogat, som hantverkslånens obetydliga belopp — högst 10,000 kronor — icke rimligen torde påkalla riksdagens eller Kungl. Maj:ts åtgärd i varje speciellt fall.

RAGNAR SOHLMAN.

KNUT ERICSSON.

*Chr. v. Rosen.***Fullmäktige för pensionsför-
säkringsfonden.**

Till kungl. statskontoret.

Sedan kungl. statskontoret anbefallts att till Kungl. Maj:t inkomma med en av riksdagen begärd utredning rörande mera tidsenliga grunder för reglering av statens fordringsanspråk vid gäldenärs eller borgesmans

inträffade obestånd, har statskontoret i skrivelse den 5 november 1928 anhållit, att fullmäktige måtte, om möjligt före den 22 i samma månad, inkomma med yttrande, huruvida, vad beträffade den del av pensionsförsäkringsfondens medel, som redovisades i lån till vissa företag, ägnade att i pensionsförsäkringens intresse befordra folkhälsan, behov av rättighet för fullmäktige att bevilja ackord eller eftergift kunde anses föreligga.

Med anledning härav få fullmäktige anföra följande.

I statskontorets förevarande skrivelse torde närmast åsyftas sådana lån, som enligt reglementet angående förvaltningen av pensionsförsäkringsfonden den 17 juni 1916 § 4 mom. 1 8) av fullmäktige för pensionsförsäkringsfonden utlämnas till företag, som äro ägnade att i pensionsförsäkringens intresse befordra folkhälsan och som enligt fullmäktiges prövning anses erbjuda nöjaktig säkerhet. Denna del av fondens utlåning avser i regel enskilda företag, vilka till säkerhet för lånen lämna fastighetsinteckningar med ett förmånsrättsläge, som sträcker sig utöver de i § 4 mom. 1 4) i samma reglemente stadgade normala belåningsgränserna för inteckningslån ur fonden. Ändamålet med denna utlåning är ju att understödja sådan verksamhet, som är av direkt eller indirekt betydelse för pensionsförsäkringens egna syften. Vid beviljande av dessa lån mot s. k. nöjaktig säkerhet är det på förhand klart, att möjligheten av en förlust icke är utesluten. Då riksdagen godkänt de i ovan nämnda reglemente intagna grunderna för placering av fondens medel, torde man kunna utgå från, att den särskilda risk, som är förknippad med denna kategori av lån från fonden, även beaktats av riksdagen.

Att märka är emellertid, att en viss förlustrisk även kan vidlåda lån, vilka mot säkerhet av inteckningar enligt § 4 mom. 1 4) i reglementet av fullmäktige beviljats företag, som arbeta ej endast i folkhälsans tjänst utan även för andra allmännyttiga syften.

Den förlust, som genom denna huvudsakligen sociala låneverksamhet skulle kunna drabba fonden, kan dock aldrig komma att röra sig om annat än jämförelsevis obetydliga belopp.

I ett par fall har det inträffat, att sociala företag, som erhållit dylikt inteckningslån från fonden, råkat på obestånd och att det efter realisation av lånephypoteket visat sig, att fondens återstående fordran icke kan täckas av företagets övriga tillgångar. I saknad av befogenhet att träffa uppgörelse om ackord eller eftergift av en del av fordringsbeloppet står **fonden härvid inför nödvändigheten att sätta låntagaren i konkurs**, ehuru ett sådant förfaringssätt av allt att döma vore för fonden ekonomiskt ofördelaktigt. Därtill kommer, att såsom fallet är åtminstone beträffande det ena av de ovan omförmälda fordringsanspråken, ett konkursförfarande kan lända till uppenbar skada för en allmänt gagnelig social verksamhet. Enda utvägen att i ett sådant fall avveckla lånefrågan på ett för både långivaren och låntagaren fördelaktigt sätt torde vara, att lämplig underhandsuppgörelse mellan dem träffas. Men en sådan lösning bleve icke möjlig utan medverkan av Kungl. Maj:t och riksdagen, vilket i varje fall skulle medföra en för båda parterna oläglig tidsutdräkt.

Genom vad ovan anförts anse fullmäktige det vara ådagalagt, att beträffande den grupp av lån från pensionsförsäkringsfonden, som väl närmast torde avses i statskontorets förevarande skrivelse, behov föreligger av rättighet för fullmäktige för pensionsförsäkringsfonden att bevilja ackord eller eftergift.

Enligt fullmäktiges mening bör emellertid en dylik rättighet icke, så-

som statskontoret ifrågasatt, begränsas till att gälla endast lån åt företag, ägnade att i pensionsförsäkringens intresse befordra folkhälsan. Av det föregående har framgått, att någon skillnad härutinnan icke bör göras mellan dylika lån och vissa andra lån till allmännyttiga företag, som icke egentligen avse folkhälsan. Enligt bestämmelserna i § 4 mom. 1 4), 5) och 6) kunna vidare fondens medel redovisas även i vanliga inteckningslån inom stadgade belåningsgränser, lån till centralkassor för jordbrukskredit och sådana andra värdehandlingar, vilka Konungen i särskilda fall, efter framställning av fullmäktige, prövar erbjuda fullgod säkerhet. De skäl, som ovan anförts för ackordsrätt beträffande lån till företag med allmännyttigt syfte, torde i huvudsak gälla även i fråga om sådana lån, som utlämnas enligt sist nämnda placeringsföreskrifter.

Fullmäktige få därför hemställa, att i det förslag, som må komma att i ämnet framläggas, hithörande bestämmelser i vad på pensionsförsäkringsfonden ankommer måtte erhålla en mera generell avfattning, än som synes hava åsyftats i statskontorets förberörda skrivelse.

Stockholm den 9 november 1928.

På fullmäktiges vägnar:
J. C:SON KJELLBERG.

FERD. O. SCHAGER.

Länsstyrelsen i Jämtlands län.

Till kungl. statskontoret.

I skrivelse den 5 innevarande november har kungl. statskontoret med anledning av riksdagens i skrivelse den 18 april 1928 hos Kungl. Maj:t gjorda hemställan om utredning rörande mera tidsenliga grunder för reglering av statens iordringsanspråk vid gäldenärs eller borgesmans inträffade obestånd, anhållit om länsstyrelsens yttrande, huruvida, beträffande jämtländska lappväsendets fond, behov av rättighet för länsstyrelsen att bevilja ackord eller eftergift kan anses föreligga; och får länsstyrelsen med anledning därav anför följande.

De fordringar, länsstyrelsen har att bevaka för jämtländska lappväsendets fond, utgöras dels av lånemedel, som utlämnats till fattiga eller mindre bemedlade lappar för inköp av renar, och dels av avgifter för upplåtelse av rätt till jakt och fiske, slätter och bete med mera inom renbeteslanden. Lånen utlämnas med belopp av högst 1,000 kronor till varje låntagare och de högsta årliga avgifterna för upplåtelse av rätt till jakt och fiske utgöra för närvarande 1,250 kronor. Övriga upplåtelser betinga låga årliga avgifter, vanligen varierande mellan 5 och 25 kronor. Fordringarna röra sig således om jämförelsevis små belopp; och någon säkerhet i form av borgen eller annat har länsstyrelsen icke ansett sig böra ifrågasätta. I fråga om lånen har för övrigt Kungl. Maj:t medgivit, att dessa må utlämnas utan säkerhet.

Så väl lånen som upplåtelseorna omfatta ett ganska betydande antal, såsom framgår av länsstyrelsens årliga redogörelse över dessa medel; och särskilt i fråga om lånen samt rättigheterna till slätter och bete, vilka rättigheter i regel upplåtas till fattiga inbyggare i länets fjälltrakter, kan icke undvikas att förluster allt emellan inträffa.

Då, såsom nämnt, dessa fordringar vanligen äro begränsade till små belopp, samt gäldenärerna ofta leva i mycket fattiga omständigheter, är det högeligen önskvärt, att länsstyrelsen i fråga om avförande ur räkenskapen av fordringar hos gäldenärer, som blivit insolventa, beredes större frihet, än som nu är medgiven enligt kungl. kungörelsen den 29 september 1911 angående extra ordinarie avskrivning av vissa kronans utestående fordringar.

Östersund i landskontoret den 19 november 1928.

På länsstyrelsens vägnar:

J. EURENIUS.

AXEL ANDERSSON.

**Kungl. Maj:ts Befallningshavande
i Västerbottens län.**

Till kungl. statskontoret.

I anledning av kungl. statskontorets skrivelse den 5 november 1928 om bemyndigande att vid gäldenärs obestånd träffa vissa uppgörelser får Kungl. Maj:ts befallningshavande ifråga om Västerbottens lappfond och lånefonden för inköp av renar meddela följande.

Genom särskilda nådiga brev den 30 januari 1914, den 17 september 1915, den 25 maj 1917, den 8 februari 1918, den 20 maj 1919, den 23 april 1920, den 27 maj 1921, den 3 mars 1922, den 6 april 1923, den 29 februari 1924, den 23 januari 1925, den 19 februari 1926 och den 18 februari 1927 har Kungl. Maj:t anvisat ett anslag å tillhoppa 31,000 kronor till lån åt fattiga och mindre bemedlade lappar inom Västerbottens län för inköp av renar.

Av nämnda anslag hava 29,100 kronor mot särskilda reverser utdelats till vederbörande mot skyldighet att från och med femte året, *dels* verkställa en årlig avbetalning med minst en sjättedel av lånesumman, *dels* erlägga ränta av tre procent å återstående lånebelopp.

Då dessa lån utlämnats åt fattiga och mindre bemedlade lappar, har givetvis inbetalning av ränta och amortering icke i alla fall kunnat verkställas å i skuldebrevens fastställda terminer. I vissa fall har varken kapital- eller ränteinbetalningar ägt rum. Kungl. Maj:ts befallningshavande har emellertid icke ansett sig för närvarande böra lagsökningsvis göra kronans rätt gällande. Det torde emellertid med all sannolikhet uppkomma fall, då vederbörande icke kunna inbetala lånesumman. Någon uppgift å vissa belopp kan Kungl. Maj:ts befallningshavande icke lämna, då lappfogden i länet, som har order att vidtaga åtgärder för indrivning av förfallna lånebelopp, ännu icke inkommit med rapport. Kungl. Maj:ts befallningshavanden föreligger att bevilja ackord eller eftergift för ifrågavarande lån.

Umeå i landskontoret den 19 november 1928.

På länsstyrelsens vägnar:

ALLAN RIETZ.

GUSTAF HULTMAN.

**Kungl. Maj:ts Befallningshavande
i Norrbottens län.**

Till kungl. statskontoret.

I skrivelse den 5 dennes har kungl. statskontoret anhållit om länsstyrelsens yttrande, huruvida, vad beträffar Västerbottens och Norrbottens nybygges- och bostadsförbättringslånefond, Norrbottens lappfond ävensom lånefonden för inköp av renar, behov av rättighet för länsstyrelsen att bevilja ackord eller eftergift kunde anses föreligga. Med anledning härav får länsstyrelsen anföra följande.

I fråga om Västerbottens och Norrbottens nybygges- och bostadsförbättringslånefond får länsstyrelsen erinra, att ur denna fond utlämnas lån till innehavare av de nybyggen, som vid efteravvittringen upplåtits i Arjeplogs, Jokkmokks och Gällivare socknar. I nådiga kungörelsen den 11 juni 1926 angående villkoren för lån från nämnda fond är visserligen föreskrivet, att den avkastning, som inflyter från de nämnda nybyggen tilldelade särskilda allmänningar, i första hand skall användas till gäldande av ränta och amortering å de nybyggarne beviljade lån, och det torde därför vara att vänta, att dessa utdelningar i regel skola förslå till gäldande av nödlidande lån, men det kan även tänkas fall, då så ej blir förhållandet, vadan det torde vara behövt, att länsstyrelsen erhåller det ifrågasatta tillståndet att bevilja ackord eller eftergift. Några bostadsförbättringslån till andra än dylika nybyggare äro hittills ej utlämnade, men om sådana i framtiden komma att beviljas, torde även i detta fall dylik rättighet för länsstyrelsen vara erforderlig.

Beträffande Norrbottens lappfond och fonden för inköp av renar är att märka, att ur bägge dessa fonder utlämnats lån åt fattiga lappar till inköp av renar, och då dylika lån utlämnas utan någon som helst säkerhet, kan det med säkerhet förutses, att många låntagare bli ur stånd att återbetala lånen. Även i detta fall synes alltså den ifrågasatta rätten för länsstyrelsen att bevilja ackord eller eftergift vara önskvärd och erforderlig.

Luleå i landskontoret den 24 november 1928.

A. B. GÄRDE.

A. HOLM.